

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ

**„НАЧЕЛА ДОБРЕ ВЛАДАВИНЕ – НАЧЕЛО
ПРАВНЕ СИГУРНОСТИ И НАЧЕЛО
ПРАВИЧНОСТИ“**

ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК - ПРОЈЕКАТ

Косовска Митровица
2018. године

НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ
*„Начела добре владавине – начело правне сигурности и начело
правичности“ за период 2016-2018. година*

Издавач:

Правни факултет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици

За издавача

Проф. др Владан Михајловић, декан

Главни и одговорни уредник

Проф. др Владимир Боранијашевић, руководиоца пројекта

Секретар пројекта

Проф. др Јелена Беловић

Уређивачки одбор:

Проф. др Владан Михајловић

Проф. др Марија Крвавац

Проф. др Олга Јовић Прлаиновић

Проф. др Дејан Мирковић

Доц. др Саша Атанасов

Технички уредник

Младен Годоровић

Дизајн корица

Кварк Краљево

Штампа

Кварк Краљево

Тираж:

50 примерака

ISBN 978-86-6083-055-7

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и
технолошког развоја Републике Србије**

Др Бојан БОЈАНИЋ*

342.511(497.11)

НЕДОСЛЕДНОСТИ УСТАВНОПРАВНОГ ПОЛОЖАЈА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Апстракт: Уставноправни положај председника Републике је предмет сталних расправа у научним круговима од успостављања вишестраначја у Србији и подједнако важи за оба српска устава у овом периоду. Једна група теоретичара видела је председника Републике као институцију која ремети равнотежу власти и надмоћна је како у односу на другу грану бицефалне егzekутиве, тако и на законодавну власт. С друге стране, има и оних који су истицали да легитимитет који произлази из непосредног избора председника Републике није пропраћен одговарајућим овлашћењима и да он, у ствари, не чини део активне, већ пасивну власт, не успевајући да досегне (ни) Констанов идеал и постане „умеравајућа власт“.

Намера нам је да у овом раду пажњу усмеримо на питања која се тичу надлежности председника Републике, и то само оних које у највећој мери утичу на обликовање ове институције, и покушамао да дамо свој скромни допринос тражењу одговору на питање у ком правцу треба мењати његов уставни положај – да ли би обим надлежности председника Републике требало усагласити са начином његовог избора или би, пак, у циљу стабилизацији демократије и јачања владавине права требало мењати начин избора шефа државе и сузити његова уставна овлашћења.

Кључне речи: Устав Србије из 2006. – Председник Републике. – Надлежности председника Републике. – Начин избора председника Републике.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Чини се да су бројне контрверзе које је изазивало питање уставноправног положаја председника Републике последица великог одступања његове реалне моћи у односу на уставни и законски оквир, што је било посебно изражено у периоду јаких председника, па су уставна решења критикована управо из те перспективе, а често и кроз призму односа појединих аутора према тадашњем режиму и „доносиоцу“ Устава (што се посебно односи на Устав из 1990.), а не оног што јесу слово и дух Устава. У тим критикама долазили су до изражаја њихово политички ставови, док је

---

* Доцент, Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, bojan.bojanic@pr.ac.rs.

објективна и утемељена анализа Устава изостајала. Тако је успостављени систем власти, од стране појединих критичара Устава, означаван као „извитоперен“, „квазипарламентарни систем“, „изопачен“, „уставни систем подешен да обезбеди власт јеног човека“. Други су га дефинисали као: „псеудопарламентаризам“, „квазипрезиденцијализам“, „хибридни председнички систем“, а говорило се и да је он „мешовито решење у коме преовладавају елементи председничког“, „мешовити парламентарно-председнички систем“, „квази-парламентарни са изразито доминантном позицијом председника Републике“, „мешовити систем са значајним примесама председничког система“, „парламентаризам у рационализованом облику“, ... „има (спољашња) обележја мешовитог система“, а једно од гледишта било је да „када је формално успостављен парламентарно-председнички систем, дошло је до стапања постојећег цезаропопулизма са неком врстом васкрсле народне демократије“.¹

1. НАДЛЕЖНОСТИ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Председник Републике, како то приличи парламентарном систему власти, располаже одређеним надлежностима које се тичу егзистенције друге гране бицефалне егзекутиве. Уставом из 2006. питање предлагања мандатара за састав Владе уређено је на нешто другачији начин у односу на решење које је било прописано Уставом из 1990. године. Наиме, председник Републике предлаже Народној скупштини мандатара за састав Владе, али уз

---

¹ Павле Николић, „Парламентаризам и систем власти у Југославији данас“, *Од распада до безнађа и наде*, Београд, 1997, 151; Павле Николић, „Скоро као лутрија“, *Од „Устава“ до Устава – прилог сведочењу о једном времену*, Београд 2003, 83; Коста Чавошки, „Трећа Југославија у новом уставном руху“, *Устав као јемство слободе*, Београд, 1995, 119, 121; Милан Јовановић, „Институције и консолидација демократије – две деценије транзиције у Србији“, Верица Михајловић, Зоран Радоњић (ур.), *Две деценије вишестраначја у Србији*, Београд, 2011, 14; Александар Фира, *Записи о правном поретку*, Београд, 1996, 163; Лидија Р. Баста-Посавец, „Уставна демократија и (не)демократска конституција друштва – Србија под Уставом од 1990“, Радмила Накарада и др. (ур.) *Распад Југославије – продужетак или крај агоније*, Београд, 1991, 114–115; Миодраг Јовичић, „Парламентарни систем насупротив председничком и скупштинском систему“, *Србија на прелому векова*, Изабрани списи, књига 6, Београд, 2006, 326; Драган Стојановић, *Устав и политичко законодавство Републике Србије*, Ниш, 1991, 100; Владан Михајловић, „Србија између председничког и парламентарног система власти“, *Зборник радова: Устав Републике Србије – пет година после (2006–2011)*, Ниш, 2011, 60; Ратко Марковић, Предговор, *Устав Републике Србије*, Београд, 1992, III; Ратко Марковић, *Уставно право и политичке институције*, Београд 1995, 251; Ратко Марковић, *Уставно право*, Београд, 2011, 208; Милан Петровић, „Парламентарни систем против цезаристичког presidencyјализма (цезаропопулизма)“, *Посткомунизам и власт*, Вучина Васовић, Вукашин Павловић (ур.), Београд, 1996, 328.

обавезу да претходно саслуша мишљење представника свих изабраних изборних листа,² док је према претходном Уставу председник Републике имао уставну обавезу да саслуша мишљење представника скупштинске већине. Суштински, чини се да нема велике разлике у погледу могућих последица у односу на различите уставне одредбе два устава, иако је оно што нуди актуелни Устав много више у духу парламентарног система. Једно од основних начела на којима се заснива парламентаризам јесте поштовање права мањине – већина одлучује, али мањина мора да се чује. Колико ће и да ли ће уопште тај шири маневарски простор који сада има председник допринети да се лакше дође до већине, колико ће председник успети да усмерава процес формирања владе³ питање је на које нема једнозначног одговора. Свакако да ће председник који је истовремено и на челу најјаче партије, што је у супротности са духом Устава али је, истовремено, правило које је до сада имало само један изузетак,⁴ имати велику, тј. одлучујућу улогу у поступку образовања скупштинске већине. С друге стране, “слаб председник“, председник који не контролише странку која има највећи утицај у парламенту, неће бити у стању да уз помоћ уставних овлашћења битније утиче на ток поступка образовања Владе.

У сваком случају, било да је реч о слабом или јаком председнику, он мора да се креће у оквирима уставних овлашћења и поштује вољу скупштинске већине, а предлагање кандидата који нема потребну већину само по себи не би имало никакву сврху, већ би то био сигуран пут ка политичкој и институционај кризи, а улога председника Републике није да ремети, већ да допринесе успостављању политичке стабилности.

У оквиру својих изборних овлашћења председник Републике, према садашњем Уставу, у садејству са Народном скупштином учествује у избору две трећине судија Уставног суда. Наиме, са листе од десет кандидата које предлаже Народна скупштина, председник именује пет судија, док он предлаже листу од десет кандидата од којих Народна скупштина бира пет судија Уставног суда.⁵ С правом се може поставити питање у коликој мери

---

² Чл. 112, ст. 1, тач. 3 Устава Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.

³ Дарко Симовић, „Институционалне претпоставке усклађивања уставноправног и реалног положаја председника Републике“, *Наука, безбедност, полиција*, Београд, 2013, vol. 18, бр. 1, 14.

⁴ Од свих досадашњих председника изабраних од доношења Устава из 1990. године једино је Томислав Николић по ступању на дужност поднео оставку на место председника старнке, што је пружило наду да ће бити успостављен уставни обичај који је у духу парламентаризма и Устава РС, а сагласно чињеници да је председник Републике председник свих грађана.

⁵ Чл. 172, ст. 3 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.

ово овлашћење председника Републике представља корак ка слабљењу или јачању његовог положаја у односу на Устав из 1990. године. Наизглед, одговор на ово питање је јасан, председничка позиција је у овом сегменту окрњена у односу на претходни Устав, по коме је председник предлагао све судије, чија је функција била стална, као и председника Уставног суда. Међутим управо је сталност ове функције чинила да је ово овлашћење заправо била привилегија само првоизабраног председника, док би његови наследници тек спорадично били у прилици да предложи понеког судију. С друге стране, иако и даље није самостално, ово овлашћење у одређеним околностима може бити изузетно снажно и довести до тога да председник пресудно утиче на избор већине судија Уставног суда. Наиме, уколико председник Републике за собом има парламентарну већину, онда ће му већи део састава органа надлежног да се стара о уставности и законитости бити „по вољи“.

Председник Републике има и два битна овлашћења у односу на законодавну власт, а то су право распуштања Народне скупштине и право суспензивног вета. Право дисолуције као ни по Уставу из 1990. није могуће реализовати без претходне иницијативе владе.⁶ Владин предлог, према слову оба устава, мора бити образложен. Председнику у том случају стоје на располагању две могућности. Уколико прихвата предлог Владе његова је обавеза да у року од 72 сата донесе указ којим распушта Народну скупштину, или у супротном, уколико не прихвата Владин предлог, он о томе, у истом року, обавештава Владу и јавност.⁷ У одређеним, Законом прецизираним случајевима, председник се неће упуштати у разматрање предлога Владе да распусти Народну скупштину, и то: уколико је у Народној скупштини поднесен предлог да се Влади изгласа неповерење; уколико Народна скупштина није усвојила Владин одговор поводом интерпелације и, напослетку, уколико је Влада поднела предлог да Народна скупштина гласа о поверењу Влади.⁸ С друге стране, распуштање парламента је уставна дужност председника Републике уколико Народна скупштина у року од 90 дана од свог конституисања не изабере Владу или у случају да у року од 30

---

⁶ Чл. 89, ст. 1 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 1/90; Чл. 109, ст.1 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.

⁷ Чл. 21 ст. 1 Закона о председнику Републике, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 111/2007.

⁸ Чл. 21 ст. 2 Закона о председнику Републике, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 111/2007.

дана након престанка мандата претходној Влади не изабере нову.⁹ Истовремено са распуштањем Народне скупштине председник Републике расписује изборе за народне посланике, а они се имају одржати у року који не може бити дужи од 60 дана од дана расписивања.¹⁰

Право суспензивног вета још један је од механизма који пружа могућност председнику Републике да утиче на законодавну власт. По изгласавању закона у Народној скупштини, њен председник дужан је да најкасније у року од два дана достави закон председнику Републике на проглашење. Председник Републике то чини указом у року од 15 дана од дана изгласавања, а у случају закона донетих по хитном поступку тај рок је краћи, тако да председник има на располагању седам дана за доношење таквог указа.¹¹ По Уставу из 1990, председник је указом проглашавао закон у року од седам дана.¹² Председник, уз одговарајуће образложење у писаној форми, може да врати закон Народној скупштини на поновно одлучивање.¹³ У том случају председник Народне скупштине одмах доставља закон народним посланицима и о томе се одлучује на првој наредној седници Народне скупштине. Уколико Народна скупштина одлучи да се поново гласа о ветираним закону, он се изгласава већином од укупног броја посланика.¹⁴ Народна скупштина, дакле, не мора поново одлучивати о ветираним закону, а, самим тим, суспензивни вето прераста у апсолутни. Према Уставу из 1990. и пословничким одредбама, председник Народне скупштине захтев председника Републике за поновно одлучивање о закону одмах доставља народним посланицима и ставља закон на дневни ред прве наредне седнице Народне скупштине.¹⁵ У пракси се, међутим, супротно позитивноправној регулативи, суспензивни вето претварао у апсолутни јер се догађало да враћени закони више не буду уврштени у дневни ред скупштине. У случају

---

⁹ Чл. 109 ст. 3, чл.130 ст. 4, чл. 132 ст. 5 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06. и чл. 22 Закона о председнику Републике, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 111/2007.

¹⁰ Чл. 109 ст. 6 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.

¹¹ Чл. 113. Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.

¹² Чл. 84. Устава Републике Србије „Службени гласник Републике Србије“, бр. 1/90

¹³ Чл. 113. Устава Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06. По Уставу из 1990, ветирање закона није морало бити пропраћено писаним образложењем (чл. 84).

¹⁴ Чл. 264. Пословника Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2010.

¹⁵ Чл. 180. Пословника Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 69/1994.

да председник Републике у Уставом утврђеном року не прогласи закон, нити захтева да Народна скупштина о њему поново одлучује, указом ће то учинити председник Народне скупштине.¹⁶ Проглашени закони се објављују у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Иако би суспензивни вето могао бити снажан механизам у рукама председника Републике, у пракси се он не испољава на тај начин. Наиме, уколико је реч о моћном председнику који има иза себе већину у Народној скупштини, законски предлози који му „нису по вољи“ неће се ни наћи у скупштинској процедури. С друге стране, уколико председник не припада палатментарној већини, закон ће бити изгласан у поновном гласању када је довољно да за њега гласа апсолутна већина од укупног броја посланика, што је строжи услов него што је то иначе потребно за усвајање већине закона, али се мора нагласити да је то уједно и тежа процедура од оне која је била прописана претходним Уставом. Ипак, релативно лако је достижна јер је то већина без које није могуће опстати на власти. Код већине потребне за изгласавање ветираниог закона спорно је, међутим, то што је она у појединим, истини за вољу, не тако честим случајевима једнака, а некада чак и мања од већине потребне за изгласавање закона – оних који се изгласавају квалификованом већином.

Суспензивни вето могао би по политичким ефектима, у условима политичке и парламентарне културе која је код нас на веома ниском нивоу и где се готово сваки предлог који долази од опозиције по аутоматизму одбацује, могао да се изједначи са институтом гласања о неповерењу Влади, јер уколико у поновљеном гласању ветирани закон не би био изгласан, а председник не припада владајућој већини, живот те Владе био би окончан – то би, дакле, значило да она више нема већинску подршку, уз неопходан услов да је реч о законском предлогу који потиче од Владе.

Суспензивни вето није инструмент који је много коришћен у нашој парламентарној пракси. У периоду од увођења вишестранацја до данас, председници Републике су искористили ово овлашћење 17 пута, при чему је за њим највише посезано 1992. године – шест пута, 1991. године четири пута и 2005. три пута. У табели која следи дат је преглед ветираних закона.

---

¹⁶ Чл. 265 Пословника Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2010.

Табела бр. 1. Преглед закона које је председник Републике вратио Народној скупштини на поновно одлучивање у периоду од 1991–2018

Година	Назив закона
1991.	Закон о враћању Српској православној цркви зграда задужбина, зграда-легата, службених зграда и грађевинског земљишта која су прешла у друштвену својину
1991.	Закон о штрајку
1991.	Закон о радним односима
1991.	Закон о судовима
1992.	Закон о основној школи
1992.	Закон о средњој школи
1992.	Закон о престанку важења Закона о Академији наука и уметности Косова
1992.	Закон о слободној куповини и продаји девиза по тржишној вредности у банкама Србије
1992.	Закон о вишој школи
1992.	Закон о Јавном предузећу „Политика“
1993.	Закон о обављању уметничке и друге делатности у области културе
1994.	Закон о условима и поступку за прекид трудноће
2005.	Закон о раду
2005.	Закон о Влади
2005.	Закон о изменама и допунама Закона о радиодифузији
2010.	Закон о изменама и допунама Закона о порезу на додату вредност
2015.	Закон о посебним условима продаје одређених непокретности у својини Републике Србије

(Извор: Отворени парламент, Скупштински информатори)¹⁷

За разлику од Устава из 1990. године, Митровданским уставом председнику Републике ускраћена су нека посебна овлашћења којима је располагао у тзв. нередовним стањима. Одлука о проглашењу ратног и ванредног стања додељена је Народној скупштини, а уколико она није у могућности да се састане, одлуку доносе председник Републике, председник Народне скупштине и председник Владе. Ово решење коме се са аспекта демократичности не може приговорити, наилази на критике код неких наших теоретичара. Тако Марковић сматра да, с обзиром на чињеницу да председник Републике оличава државно јединство и да та улога има нарочит значај у критичним тренутцима по државу, било би логично да му, по француском моделу, буду додељена самостална овлашћења.¹⁸

2. ИЗБОР И РАЗРЕШЕЊЕ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Начин избора председника Републике у великој мери одређује природу његовог положаја и у непосредној је вези са овлашћењима којима он располаже. Као и по Уставу из 1990. године, Митровданским уставом предвиђен је непосредан начин избора председника Републике, тако да је он орган власти са најширим демократским легитимитетом. Изборни поступак који започиње 90 дана пре истека мандата председника Републике, расписивањем избора од стране председника Народне скупштине, регулисан је законом.¹⁹

За разлику од од поступка избора, одговорност председника Републике митровдански уставотворац нормирао је на другачији начин у односу на Устав из 1990. године. Разлика се огледа и у терминологији, па је тако опозив „заменењ“ разрешењем. За кршење првог Устава након повратка либерално-демократској уставности, санкција је била опозив, а суд о томе да ли је председник Републике прекршио Устав доноси Народна скупштина двотрећинском већином укупног броја народних посланика. Уколико Народна скупштина оцени да је председник Републике прекршио Устав, о опозиву одлучују они који су председника изабрали – бирачи, непосредним и

[0%B0-%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0.1.html](http://www.otvoreniiparlament.rs/)<http://www.otvoreniiparlament.rs/>, 25. фебруар 2016, Бојан Бојанић, *Парламент у уставном развоју Србије*, Докторска дисертација, Косовска Митровица 2016, 252.

¹⁸ Ратко Марковић, Одговорност председника Републике према уставима Републике Србије од 1990. и 2006. године, Александар Фира, Ратко Марковић (ур.), *Два века српске уставности*, Београд 2010, 33.

¹⁹ Чл. 114. Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06; Закон о избору председника Републике, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 111/2007 и 104/2009 – др. закон

тајним гласањем. Поступак опозива био је додатно отежан условом да је неопходно да се за одлуку о опозиву изјасни половина од укупног броја бирача, што је двоструко већи број од оног којим је могуће изабрати председника Републике.²⁰

Санкција која је прописана Митровданским уставом за кршење Устава је разрешење, а њене последице су једнаке као и у случају опозива, председнику Републике престаје функција пре истека његовог мандата, али је пут до ње другачији.²¹ Поступак разрешења може да покрене најмање једна трећина народних посланика, подношењем предлога да се то питање уврсти у дневни ред. Народна скупштина о овом предлогу одлучује већином гласова свих народних посланика.²² О повреди устава, најкасније у року од 45 дана, по покренутом поступку за разрешење, Уставни суд је дужан да одлучи о постојању повреде Устава. Међутим, иако би било логично да се поступак разрешења окончава када орган надлежан за заштиту највишег правног акта донесе своју одлуку којом утврђује повреду Устава, то није случај, већ одлуку о разрешењу доноси Народна скупштина, двотрећинском већином укупног броја народних посланика. Оваквом поступку могу се ставити најмање две примедбе. Прво, било би логичније да о разрешењу председника Републике одлучују они који су га изабрали – бирачи, а друга примедба се односи на позицију Уставног суда у овом поступку. Наиме, његова улога је таква да може само да деградира његов положај у уставном систему, јер иако је то једини орган који је компетентан да одлучује о повреди Устава, његова „реч“ није коначна, поступак се не завршава у Уставном суду, већ и у случају када постоји повреда Устава од стране председника Републике, Народна скупштина није дужна да га разреши функције. Међу нашим теоретичарима изношен је и став да је требало прецизније утврдити које повреде Устава представљају основ за разрешење.²³

3. УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Непосредан начин избора, као што смо видели, није пропраћен одговарајућим овлашћењима, па су, у циљу отклањања уставних

---

²⁰ Чл. 88. Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 1/90; Чл. 6. и 9. Закона о избору председника Републике, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 1/90, 7/92.

²¹ Р. Марковић (2010), 29.

²² Чл. 118 Устава Републике Србије, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06.; Чл. 234 Пословника Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2010.

²³ Владан Петров, “Нови уставни суд Републике Србије“, *Нова српска политичка мисао – посебно издање: Устав и искушења*, Београд, 2/2008, 77.

недоследности положаја председника Републике, када (ако) дође до уставних промена, могућа два сценарија. Први, по коме би председнику Републике биле додељене нове надлежности, што би значило померање организације власти у правцу полупредседничког система, док би други сценарио био „укалупљавање“ у оквиру парламентарног система, тако што би председника Републике бирала Народна скупштина.

Досадашње искуство недвосмислено показује да непосредно изабрани председник настоји да валоризује непосредан демократски легитимитет, а то значи „искакање“ из постављеног нормативног оквира у погледу додељених му овлашћења и задирање у домен надлежности другог дела бицефалне егzekутиве. Но, то није полазило за руком свим председницима, већ само онима који су додатни ослонац налазили у снажној политичкој странци на чијем су се челу налазили и која је располагала стабилном већином у парламенту. Резултат оваквог распореда снага за последицу водио је коришћењу бројних ванинституционалних механизма од стране председника Републике, у циљу успостављања пуне контроле над свим токовима државне политике. Периоди јаких председника, истовремено су били и периоди слабих премијера и обрнуто, када су се на месту председника Републике налазиле бледе политичке фигуре, односно председници који нису имали пуну контролу над владајућом већином у Народној скупштини, најјача полуга власти била је Влада, односно њен председник.

Постојећи уставни оквир, попут оног успостављеног Уставом из 1990. године, шефа државе конципира као јалову институцију, која у пракси тежи omnipotentности, констатује Симовић, при чему као једину делотворну брану хиперпрезиденцијализму, ма колико то на први поглед изгледало контрадикторно, види у проширењу његових уставних овлашћења,²⁴ чиме би био успостављен полупредседнички систем. Чини се да би овакав пут ка отклањању постојећих недоследности уставноправног положаја председника Републике, у нашим условима, био логичнији избор. Оно што се сматра највећим квалитетом полупредседничког система – продужена подела власти која се остварује у оквиру егzekутиве, што у пракси значи да је онемогућена доминација било ког носиоца власти, управо га квалификује ако не као најбоље, а оно без икакве сумње као најмање лоше решење, са највећом шансом да успостави хармонију између нормативног и стварног.

---

²⁴ Дарко Симовић, Недовољно рационализовани парламентаризам мистровданског уставотворца, Александар Фира, Ратко Марковић (ур.), *Два века српске уставности*, Београд 2010, 195.

Bojan BOJANIĆ, LL.D.

Assistant Professor, Faculty of Law

University of Priština temporary settled in Kosovska Mitrovica

THE INCONSISTENCY OF THE CONSTITUTIONAL POSITION OF THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC

Summary

The constitutional position of the President of the Republic is the subject of ongoing discussions in the scientific circles since the establishment of a multi-party system in Serbia and is equally valid for both Serbian constitutions in this period. A group of theoreticians saw the President of the Republic as an institution that disturbs the balance of power and is superior in comparison with the other branch of the bicameral executive as well as the legislative power. On the other hand, there are also those who emphasized that the legitimacy derived from the direct election of the President of the Republic is not accompanied by adequate powers and that, in fact, he does not form part of an active but passive power, failing to reach Constant's ideal and become "directing power".

In this paper we intend to focus attention on the issues related to the competence of the President of the Republic, and only those that have the greatest influence on the formation of this institution, and we tried to give our modest contribution to seeking a response to the question of the direction in which its constitutional position - should the extent of the competencies of the President of the Republic be harmonized with the method of his election, or if, in order to stabilize democracy and strengthen the principle rule of law, the method of election of the head of state should be changed, and his constitutional powers.

Keywords: Serbian Constitution from 2006. - President of the Republic. - Responsibilities of the President of the Republic. - The way of election of the President of the Republic.

ЛИТЕРАТУРА

Лидија Р. Баста-Посавец, „Уставна демократија и (не)демократска конституција друштва – Србија под Уставом од 1990“, Радмила Накарада и др. (ур.) *Распад Југославије – продужетак или крај агоније*, Београд 1991,

Бојан Бојанић, *Парламент у уставном развоју Србије*, Докторска дисертација, Косовска Митровица 2016,

Милан Јовановић, „Институције и консолидација демократије – две деценије транзиције у Србији“, Верица Михајловић, Зоран Радоњић (ур.), *Две деценије вишестраначја у Србији*, Београд, 2011,

Миодраг Јовичић, „Парламентарни систем насупротив председничком и скупштинском систему“, *Србија на прелому векова*, Изабрани списи, књига 6, Београд 2006,

Павле Николић, „Парламентаризам и систем власти у Југославији данас“, *Од распада до безнађа и наде*, Београд 1997,

Павле Николић, „Скоро као лутрија“, *Од „Устава“ до Устава – прилог сведочењу о једном времену*, Београд 2003,

Ратко Марковић, Предговор, *Устав Републике Србије*, Београд 1992, III;

Ратко Марковић, *Уставно право и политичке институције*, Београд 1995,

Ратко Марковић, *Уставно право*, Београд 2011,

Ратко Марковић, Одговорност председника Републике према уставима Републике Србије од 1990. и 2006. године, Александар Фира, Ратко Марковић (ур.), *Два века српске уставности*, Београд 2010,

Владан Михајловић, „Србија између председничког и парламентарног система власти“, *Зборник радова: Устав Републике Србије – пет година после (2006–2011)*, Ниш 2011,

Владан Петров, „Нови уставни суд Републике Србије“, *Нова српска политичка мисао – посебно издање: Устав и искушења*, 2/2008,

Милан Петровић, „Парламентарни систем против цезаристичког президентијализма (цезаропопулизма)“, *Посткомунизам и власт*, Вучина Васовић, Вукашин Павловић (ур.), Београд, 1996,

Дарко Симовић, „Институционалне претпоставке усклађивања уставноправног и реалног положаја председника Републике“, *Наука, безбедност, полиција*, 2013, vol. 18, бр. 1,

Дарко Симовић, Недовољно рационализовани парламентаризам мистровданског уставотворца, Александар Фира, Ратко Марковић (ур.), *Два века српске уставности*, Београд 2010,

Драган Стојановић, *Устав и политичко законодавство Републике Србије*, Ниш 1991,

Александар Фира, *Затиси о правном поретку*, Београд 1996,

Коста Чавошки, „Трећа Југославија у новом уставном руху“, *Устав као јемство слободе*, Београд 1995.

ПРАВНИ ИЗВОРИ

Устава Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006,

Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 1/90,

Закон о избору председника Републике, *Службени гласник РС*, бр. 111/2007 и 104/2009 – др. закон,

Закон о избору председника Републике, *Службени гласник РС*, бр. 1/90, 7/92.

Пословник Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 52/2010.

Пословник Народне скупштине, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 69/19.